

Vogelaar T&C

DE VIER EN DE VIJF

Een (echt)paar van de Romanticus en de Waarnemer

Ook dit is een (echt)paar waarvan de partners op den duur op elkaar kunnen gaan lijken. Zowel Vijven als Vieren neigen ertoe zichzelf op te sluiten in een innerlijke wereld, maar ieder van hen richt zich dan op een ander aspect. Vijven leven in een innerlijke wereld van intellectuele abstractie, die van emoties verstoken lijkt. Vieren daarentegen zijn totaal gericht op de wisselingen van hun gemoedstoestand. Het hart en de geest zijn zulke verschillende waarnemingskanalen, dat beide typen het gevoel hebben niet tot hun recht te komen of niet begrepen te worden wanneer ze zich tegen elkaar uiten. De Romanticus kan denken: Mijn geliefde heeft geen hart. En de Waarnemer kan het gevoel hebben: Mijn geest wordt totaal gevuld met mijn geliefde. De manier waarop ieder zich uit verschilt zo sterk dat ze zich soms onzichtbaar voor elkaar voelen, als 'schepen die elkaar in de nacht passeren'.

Ondanks hun duidelijke verschillen delen deze twee typen een levensvisie die doortrokken is van betekenis en vaak gedomineerd wordt door symboliek. Ze zijn het erover eens dat onder de oppervlakte van alledaagse gebeurtenissen principes en sleutelbegrippen met een verborgen betekenis werkzaam zijn. Het feit dat ze deze overtuiging delen brengt hen samen. Het besef dat het echte leven plaatsvindt achter de schermen van oppervlakkige verschijningsvormen betekent niet dat deze typen magisch denken. Het betekent wel dat ze een eigen waarnemingswereld bewonen die verschilt van de heersende opvattingen.

Door jaren samen te leven kunnen hun neigingen op elkaar afgestemd raken. De esthetische zelfpresentatie van de Vier vermengt zich met het observatievermogen van de Vijf en er ontstaat een soort esthetische afstandelijkheid. Ze communiceren met elkaar via een levensstijl die doortrokken is van symbolische betekenis. Een beslissing nemen over de kleuren voor de herfsttuin kan een manier zijn om te zeggen: We zullen samen in die tuin zitten als deze in bloei staat. Elkaar 's morgens een kopje thee inschenken kan een zorgzame uiting van tederheid zijn. Het is ook mogelijk dat de partners van elkaar geïsoleerd raken. Ieder leeft dan in zijn of haar eigen innerlijke wereld, is gepreoccupeerd met zichzelf en heeft weinig behoefte aan communicatie.

Bij dit (echt)paar komen regelmatig grensconflicten voor. Vijven zijn gepreoccupeerd met het behouden van energie, en zullen zichzelf in bescherming nemen door de tijd die ze met anderen doorbrengen te beheersen. Romantici hebben juist veel aandacht nodig. Hun wisselende stemmingen werpen de mentale concepten die de Vijf beschermen omver. Romantici foeteren over de 'intimiteit volgens schema' van de Vijf in het ergste geval leidt dit tot een situatie waarin de Vijf zich heeft opgesloten in de studeerkamer, terwijl de in de steek gelaten Vier in de slaapkamer ligt te hunkeren naar erkenning. Waarnemers vinden gemakkelijk excuses om de communicatie af te kappen en weigeren geraakt te worden. Hoe meer de Vier klaagt, hoe meer de Vijf zich terugtrekt met de gedachte: Dat is jouw opvatting over onze relatie, niet de mijne. In zo'n situatie kan het helpen als een van beiden de juiste mate van contact vindt. Dit verklaart voor een deel waarom (echt)paren die al lang samen zijn op elkaar beginnen te lijken. Ieder van hen zal zich moeten aanpassen om met de ander in harmonie te komen. Waarnemers moeten bij hun gevoel blijven, en de Romantici moeten (emotioneel) gas terugnemen. Het mooie van het in balans komen van het meest teruggetrokken Enneagram-type en het meest emotioneel dramatische Enneagram-type is dat ze elkaar iets waardevols kunnen leren. Als ieder van hen probeert te veranderen in de richting van de emotionele behoeften van de ander, kunnen ze leren dat ze elkaar halverwege kunnen ontmoeten.

Gewoonlijk hebben Vieren los-vast relaties. Niet los genoeg om zich in de steek gelaten te voelen en niet vast genoeg om hun zwakke plekken te moeten laten zien. De Waarnemer zal ontdekken dat emotionele afstand aantrekkelijk voor de Romanticus kan zijn, en deze situatie geeft ieder van hen de stimulans elkaar halverwege te ontmoeten.

Vijven, die abstracte denkers zijn, zouden de 'kennis van het hart' moeten waarderen. De uiteindelijke sleutel tot verborgen kennis kan gevonden worden in de gevoelsnuances die mensen met elkaar verbinden. In een relatie kan deze schatkamer van informatie geopend worden als de sleutel naar het hart erkend wordt. Van hun kant moeten Vieren hun begerigheid naar liefde matigen door zich in te leven in de emotionele afstandelijkheid van de Vijf.

De Vier en de Vijf als collega's op het werk

Waarnemers zijn in professionele relaties veel expressiever dan in intieme relaties. Ze kunnen betrokken raken bij een zaak of een onderneming die tot hun verbeelding spreekt, en ze raken sterk geëmotioneerd als hun aandacht op de taak gericht is in plaats van op zuiver persoonlijke zaken. Beide typen voelen zich vrij om verder te gaan als de toegenomen aanwezigheid van de Waarnemer het vertrouwen van de Romanticus weet te winnen.

Managers van het type Vijf werken binnen de grenzen van een strak geplande agenda, vastgestelde vergaderingen en vooraf afgesproken telefoongesprekken. Ze verwachten van hun werknemers dat ze zaken die hen kunnen verstoren regelen en als een beschermende filter fungeren. Als ze eenmaal geconcentreerd met iets bezig zijn kunnen Vijven moeilijk hun aandacht ervan losmaken, dus wordt 'niet storen' hun voornaamste instructie. Vieren die toegelaten zijn tot de kring van vertrouwelingen van het management kunnen zich in de gelukkige omstandigheid bevinden dat ze het kantoor mogen runnen op een persoonlijke, stijlvolle manier, die past bij hun eigen smaak. Waarschijnlijk zal een manager van het type Vijf het gezicht en de sfeer van de afdeling door de Romanticus laten bepalen.

Als ze te weinig aandacht krijgen reageren Vieren hier overdreven sterk op, vooral als de Vijf zijn toevlucht neemt tot tussenpersonen of memo's. Als een werknemer van het type Vier zich genegeerd voelt en aandacht probeert te trekken met humeurig of nalatig gedrag om zo een confrontatie uit te lokken, kan er een ernstige situatie ontstaan. De manager van het type Vijf zal eerder de neiging hebben de Vier te ontslaan dan dat hij of zij een confrontatie met de Romanticus aangaat. Deze reactie zet de Vier aan de manager tot een rechtstreeks duel te dwingen.

Als beiden belangstelling voor elkaar tonen, kan een te afstandelijke houding voorkomen worden. Vieren willen persoonlijke erkenning, en Vijven willen een organisatie die efficiënt werkt zonder 'de last' van zelf aanwezig te moeten zijn. De werknemer moet minder emotioneel worden en de manager moet minder uitgaan van logische redeneringen. In deze situatie kan het helpen als managers van het type Vijf discussie aanmoedigen en als werknemers van het type Vier met gestructureerde, objectieve oplossingen komen.

Managers van het type Vier kunnen werknemers van het type Vijf als een grote steun ervaren. Zowel de Vier als de Vijf wil iets voor zichzelf hebben, al is het maar een specifiek project. Waarnemers kunnen uitblinken op een specifiek gebied van deskundigheid. Vieren kunnen het stabiliserende effect dat de goed onderbouwde ondersteuning van de Vijf met zich meebrengt goed gebruiken. Als er moeilijkheden ontstaan zal een werknemer van het type Vijf zich achter een muur van intellectuele formaliteiten terugtrekken in plaats van verwickeld te raken in een confrontatie. Vijven die in het nauw zitten kunnen een hele afdeling onder controle houden door niets van zichzelf bloot te geven. Ze geven geen antwoord, tenzij hun precies de juiste vraag in precies de juiste

bewoordingen gesteld wordt. Als een werknemer van het type Vijf ertoe gebracht moet worden openheid van zaken te geven komt de gehele verantwoordelijkheid voor rekening van de manager. Als Waarnemers zich terughoudend opstellen zullen er perioden zijn waarin geen communicatie plaatsvindt, en verslagen zullen niet meer dan een pagina bestaan. Werknemers van het type Vijf verbergen zich door een juiste beroepshouding aan te nemen, zodat de woedende manager van het type Vier niet in staat is het probleem nauwkeurig aan te wijzen.

Als ze uiteindelijk tot spreken gedwongen worden kunnen Vijven op een botte manier precies zeggen wat ze ervan denken zonder zich te realiseren dat ze anderen kunnen vernederen. Als de tot schaamte neigende managers van het type Vier de score gelijk willen trekken en afbreuk doen aan de intellectuele deskundigheid van Vijven kan er een impasse ontstaan. Romantici schamen zich als hun zwakke plekken aan het licht komen, en Waarnemers kunnen net zo gekwetst zijn als hun intellectuele bijdragen in twijfel getrokken worden. Bemiddeling kan succesvol zijn, want beide typen zijn in staat oude grieven te laten vallen en zonder spijt opnieuw te beginnen, vooral als Vijven intellectueel erkenning krijgen en Vieren uit de anonimiteit gered worden door hen 'een speciale vermelding' te beloven.